

. Σ Η Μ Α /

Ο.- 'Από τήν Ποντιακή Λαογραφία. - 'Η πολιτειακή εξέλιξη τοῦ Πόντου.
Κείμενο Στάθη Εὐσταθιάδη.-

. τό σῆμα σβῆνει

'Η εξέταση τοῦ πῶς κυβερνήθηκε ὁ Πόντος ἀνά τοὺς διάφορες αἰῶνες εἶναι βέβαια θέμα νομικόν. Ὅμως ἐμεῖς στὰ πλαίσια τῆς λαογραφικῆς μας ἐκπομπῆς δέν πρόκειται νά κάνωμε εἰδική νομική ἔρευνα καί μελέτη πάνω στὰ διάφορα πολιτεύματα, ποῦ ἴσχυσαν κατὰ καιροὺς στὸν Πόντο. Ἐμεῖς ἀπλῶς θά ἀναφερθοῦμε μέ συντομία στὴν πολιτειακή εξέλιξη τοῦ Πόντου, γιὰ νά δοῦμε τὸν στενὸ σύνδεσμο τοῦ Ποντιακοῦ λαοῦ μέ τὸν 'Ελληνικὸ λαὸ γενικῶς, τοῦ ὁποῖου ἐξ ἄλλου ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο τμῆμα.

'Αλλά ἄς ἀκούσωμε πρῶτα ἓνα παλιὸ Ποντιακὸ τραγούδι.

. ΑΥΡ - ΤΡΑΓ

'Ο ἀποικισμὸς τοῦ Πόντου ἔγινε τὸν 8ο πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα. Ἀπὸ τὸ χρονικὸ αὐτὸ σημεῖο μέχρι τοὺς Μιθριδάτες - τέλη 4ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα περίπου - ὁ Πόντος κυβερνᾶται μέ τὸν ἴδιο τρόπο, ποῦ κυβερνᾶται καί ἡ 'Ελλάδα. Κάθε πόλη ἔχει καί χωριστὸ βασίλειο. Ὅπως ὅλες οἱ πόλεις τῆς 'Ελλάδος, ἔτσι καί οἱ πόλεις τοῦ Πόντου αὐτοδιοκοῦνται. Κυριαρχεῖ καί ἐδῶ ἡ ἴδια 'Ελληνικὴ ἰδέα, ἡ ἰδέα τῆς αὐτονομίας. Ὄστε ἐπὶ τέσσερες αἰῶνες περίπου στὸν Πόντο ἰσχύει τὸ Πολιτειακὸ σύστημα τῆς αὐτονομίας τῶν πόλεων.

. Α Υ Ρ Α

Τὰ τέλη τοῦ 4ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα περίπου ἦταν ἡ ἀρχὴ γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ βασιλείου τοῦ Πόντου μέ βασιλεῖς Πέρσες. Εἶναι οἱ Μιθριδάτες, ποῦ πολὺ γρήγορα ἐξελληνίζονται. Ἔτσι τὸ σύστημα τῆς αὐτονομίας τῶν πόλεων διαδέχεται τὸ πολίτευμα τῆς βασιλείας. Τώρα ὁ Πόντος κυβερνᾶται ἐνιαίως. Καί ὅπως εἴπαμε οἱ βασιλεῖς του ἐξελληνίζονται. Ἔτσι στὴν οὐσία ὁ Πόντος ἀποτελεῖ 'Ελληνικὸ βασίλειο. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος φυσικῶς ὄχι μονάχα δέν ἔθιξε καί δέν ἔβλαψε τὸν τόπο αὐτόν, μὰ ἀντίθετα, ἡ φεγγοβολή τοῦ πολιτισμοῦ, ποῦ σκορποῖ σὲ στὴν ἀνατολή, ἔλαμψε στὸν Πόντο πρὸ φωτεινὰ, γιὰτὶ ὁ σπὸρος βρῆκε ἐδῶ πολὺ γόνιμο ἔδαφος, γόνιμο μὰ καί γνώριμο.

Καί ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ τὴν Ρωμαϊκὴ κατάκτηση. Τὸ 66 ἢ τὸ 64 πρὸ Χριστοῦ ὁ Πόντος καταλαμβάνεται ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸ στρατό. Ἡ κυρίως 'Ελλάδα ἤδη κατελήφθη πρὶν ἀπὸ 100 χρόνια περίπου, γιὰ τὴν ἀκρίβεια τὸ 146 πρὸ Χριστοῦ.

Οἱ Ρωμαῖοι χορηγοῦν ἰδιαίτερα προνόμια στοὺς 'Ελληνο-Ποντικούς. Σ' αὐτὸ βοήθησε καί τὸ ἀπομεμακρυσμένον τοῦ ἐδάφους. Οἱ Ρωμαῖοι

περιορίζονταν να εισπράττουν φόρους μονάχα. Έτσι η ζωή των Ποντίων κυλούσε κάπως ελεύθερα, ενώ οι Έλληνικές παραδόσεις συνεχίζονταν ομαλά.

. Λ Υ Ρ Α

"Όταν το 395 μετά Χριστόν το Ρωμαϊκό κράτος χωρίστηκε σε ανατολικό και δυτικό, ο Πόντος φυσικά παρέμεινε στους κόλπους του ανατολικού. Το Πολιτειακό σύστημα της εποχής ήταν το σύστημα της αυτοκρατορίας.

"Όπως είναι γνωστό, το ανατολικό Ρωμαϊκό κράτος μετωνομάστηκε Βυζαντινή αυτοκρατορία. Ο Πόντος αποτελούσε θέμα του Βυζαντίου, όπου εύρισκετο ο αντιπρόσωπος τρόπος τινά της κεντρικής διοικήσεως ο λεγόμενος Δούκας με ώρισμένες εξουσίες, που τις άσκούσε μέσα στο Δουκάτο του. Τήν εποχή αυτή - από τον 7ο μέχρι και τον 10 αιώνα - οι Πόντιοι Ακρίτες με την πολεμική τους τέχνη και τον ήρωισμό τους ανέταξαν γενναία άμυνα κατά των εχθρών του Βυζαντίου.

. Λ Υ Ρ Α

Το 1204, όποτε οι Φράγκοι καταλαμβάνουν την Κων/πολη, όπως έσημειώσαμε και στην περασμένη μας έκπομπή, ιδρύεται η Αυτοκρατορία των Κομνηνών στην Τραπεζούντα, την Πρωτεύουσα του Πόντου, ιδρύεται το κράτος του Πόντου, που διαρκεί μέχρι του 1461, όποτε καταλαμβάνεται από τους Τούρκους. Το έμβλημα της Αυτοκρατορίας των Κομνηνών είναι ο Μονοκέφαλος Αετός. "Όπως είναι γνωστό το έμβλημα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας ήταν ο Δικέφαλος αετός. Τι σημαίνουν όλα αυτά; Με την κατάληψη της Κων/πόλεως από τους Φράγκους, ο θρόνος μεταφέρθηκε στη Νίκαια, αλλά το ίδιο έτος ο Αλέξιος Α΄ ο Κομνηνός ιδρύει την αυτοκρατορία των Κομνηνών στην Τραπεζούντα. Έχουμε λοιπόν ταυτοχρόνως δύο αυτοκρατορίες. Οι Κομνηνοί κάνουν τη σκέψη, ότι άποκεκοῦν το ήμισυ της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και βάζουν για έμβλημα το Μονοκέφαλο αετό, θεωρώντας ότι το έτερον ήμισυ εύρίσκεται στη Νίκαια. Βέβαια αυτή η διάσπαση και η διχασμασία έβλαψε το Έθνος. Αλλά υπάρχουν πολλά και ποικίλα αίτια, που δεν είναι δυνατόνά έξετασθόστα πλαίσια της έκπομπής μας. Πάντως η Αυτοκρατορία των Κομνηνών από άποψη Πολιτειακού συστήματος ήταν σύστημα αυτοκρατορικό, όπως και το σύστημα με το όποϊον έκυβερνάτο επί αιώνες το Βυζάντιον. Ο αυτοκράτωρ, ανώτατος άρχων, με και το κύριο όργανον, πλαισιούμενος απλώς από διαφόρους συμβούλους.

. Λ Υ Ρ Α

Μετά την πώση της Τραπεζούντας, 1461, επηκολούθησε δουλεία με την κατάλυση της αυτοκρατορίας των Κομνηνών, πέφτει και το τελευταίο όχυρό, το τελευταίο προπύργιο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Αλλά τί συνέβη κατά τη διάρκεια της δουλείας; Η ζωτικότητα του Ποντια-

νοῦ λαοῦ τοῦ ἐξασφάλισε τὴν ὑπαρξή του ἀπὸ κάθε ἀποψη. Ἡ πνευμα-
τική του ἀκτινοβολία, ἡ ἐπιδεξιότητά του στὶς διάφορες τέχνες, ἡ
ἐργατικότητά του καὶ ἡ ψυχική του ἀντοχή, προκάλεσαν τὸν θαυμασμό
τοῦ κατακτητῆ, ὁ ὁποῖος τοῦ παρεχώρησε κατὰ καιροὺς διάφορα προνό-
μια. Ἔτσι μὲ τὸν καιρὸ οἱ Πόντιοι ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα, νὰ αὐτο-
διοικοῦνται στοὺς τομεῖς τῆς ἐσωτερικῆς τοῦς ζωῆς, ὅπου ἡ Ἑκκλη-
σία καὶ οἱ Δημογέροντες εἶχαν διάφορες δικαιοδοσίες πολὺ σημαντι-
κές. Αὐτὸ ἐξ ἄλλου συνέβαινε καὶ μὲ τὰ ἄλλα διαμερίσματα τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ χώρου.

Βλέπομε λοιπόν, ὅτι ἡ Πολιτειακή ἐξέλιξη στὸν Πόντο ἀπὸ τὴν
ἀρχαία ἐποχὴ μέχρι τελευταῖα, ἀκολούθησε τὴν ἴδια πορεία μὲ τίς
λοιπές περιοχές τῆς Ἑλλάδος, τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Ἴδού
καὶ μιὰ ἀκόμη ἀπόδειξη τοῦ στενοῦ συνδέσμου τοῦ Πόντου μὲ τὴν
Ἑλλάδα.

Σὰς δώσαμε, ἀγαπητοὶ ἀμφοταί, σύντομο ἱστορικὸ σημεῖωμα γιὰ
τὴν πολιτειακή ἐξέλιξη τοῦ Πόντου.

• • • • • Α Υ Ρ Α • • • • •

Ο.—

Τὸ πρόγραμμά μας αὐτὸ συνεχίζεται μὲ τραγούδια ἀπὸ διάφορες
περιοχές τοῦ Πόντου.

Δίστιχα τῆς ἀγάπης. Θὰ τὰ ἀκούσετε πᾶνω σὲ σκοπὸ τῆς περιοχῆς
Κάρς.

• • • • • ΑΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

Ἀκούστε τώρα τὸ " Ὀλημερίς πᾶ λᾶχανα " τοῦ Ἀντικοῦ Πόντου.

• • • • • ΑΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

Ἀκολουθοῦν δίστιχα τῆς ξενητείας, πᾶνω σὲ σκοπὸ τῆς περιοχῆς
Τραπεζοῦντας.

• • • • • ΑΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

Καὶ ἓνα σόλο λῦρα.

• • • • • Α Υ Ρ Α • • • • •

Φίλοι ἀμφοταί, σήμερα τὸ βράδυ, ὁ Ποντιακὸς Θίασος Θεσ/νίκης
ῥεῖδει στὸ Μακρύγιαλο- Κατερίνης Ποντιακὸ θέατρο, μὲ τὸ ἔργο " Ἀς
ἔλεπαν τ' ὀμμάτια μ' " τοῦ Στάθου Εὐσταθιάδου. Σκηνοθεσία Μιχάλη Κυ-
νέπουλου καὶ καλλιτεχνική διεύθυνση Ἡρ. Κοκοζίδη. — Σήμερα τὸ
βράδυ τὸ συγκρότημά μας στὸ Μακρύγιαλο. Δίνει Ποντιακὸ θέατρο, λαο-
γραφικοῦ περιεχομένου καὶ θὰ βρῇ τὴν εὐκαιρία, νὰ συγκεντρώσῃ λαο-
γραφικὸ ὑλικὸ ἀπὸ γριές καὶ γέροντες, ὑλικὸ, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν μοναδι-
κὴ τροφή γιὰ τὴν ἐμπομπή μας. Ἀπόψε τὸ βράδυ στὸ Μακρύγιαλο —
Ποντιακὸ θέατρο ἀπὸ τὸν Ποντιακὸ Θίασο Θεσ/νίκης.

• • • • • ΑΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐμπομπή μας. Κοντὰ σας καὶ πάλι τὴν ἐρχόμενη
Κυριακή, αὐτὴ τὴν ὥρα, στὶς 10 καὶ μισὸ τὸ πρωί.

..... Σ Η Μ Α

‘Ακούσατε τήν ἐμπορική μας ‘Από τήν Ποντιακή ‘Λαο-
γραφία. — Κείμενο Σταθή Ευσταθιάδη — Μουσική επιμέλεια ‘Ηρ. Κοκοζί-
δη, στη λύρα ο Γιωργούλης Κουγιουμτζίδης.

..... τό σήμα σβήνει